

СТ А Н О В И Щ Е

НА

ДОЦ. Д-Р ЗОРНИЦА ПЕТРОВА

ПРЕПОДАВАТЕЛ ПО ПИАНО И КЛАВИРЕН СЪПРОВОД В АМТИИ „ПРОФ. АСЕН ДИАМАНДИЕВ“

В КАТЕДРА „ПИАНО И АКОРДЕОН“ КЪМ ФАКУЛТЕТ „МУЗИКАЛНА ПЕДАГОГИКА“

ЗА

ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

НА

ДИМА ЯНКОВА ДИМИТРОВА

ПО ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 030802 „МУЗИКАЛНО И ТАНЦОВО ИЗКУСТВО“

ПО НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ „МУЗИКОЗНАНИЕ И МУЗИКАЛНО ИЗКУСТВО“

ВЪВ ВОКАЛЕН ФАКУЛТЕТ НА НМА „ПРОФ. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ“

НА ТЕМА:

**„БЪЛГАРСКОТО ОПЕРНО ТВОРЧЕСТВО И ЛИТЕРАТУРНАТА КЛАСИКА.„АНТИГОНА 43“
ОТ ЛЮБОМИР ПИПКОВ, „ЗОГРАФЪТ ЗАХАРИЙ“ ОТ МАРИН ГОЛЕМИНОВ И
„МАЙСТОРИ“ ОТ ПАРАШКЕВ ХАДЖИЕВ**

Запознах се внимателно с дисертационния труд на Дима Димитрова на тема: „Българското оперно творчество и литературната класика. „Антигона 43“ от Любомир Пипков, „Зографът Захарий“ от Марин Големинов и „Майстори“ от Парашкев Хаджиев“, а също така и с биографичните сведения за докторантката. Връзката на теоретичната разработка с професионалното развитие на нейната авторка е пряка и логична. Дима Димитрова представя своето образование като многопосочно и трайно свързано със сферата на оперното пеене и в по-широк смисъл с оперно-театралната практика в страната. Тя завършва две магистратури: по Класическо пеене и Педагогика на обучението по музика в НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Има богата дейност като асистент-режисьор в Държавна опера-Пловдив и в Софийската национална опера. От скоро се занимава и с режисура в мултимедийна опера –бутик. Ето защо считам, че докторантурата на Дима Димитрова в областта на музикално-сценичната режисура „овенчава“ дългогодишните и интереси в тази сфера и е генератор на едно логично развитие по посока на постановъчното оперно дело.

Дисертационният труд съдържа Увод, три глави, Заключение, Библиография и Приложения под формата на интервюта, фотоси и други архивни материали.

Уводната статия е изградена стройно и логично. Тя дава ясна представа за основните опорни точки, които движат всяко изследване, а именно: Обект, Цели, Задачи и избрана Методология.

Първата глава на дисертацията визира българското оперно творчество в лицето на един от най-ярките композитори, писали в областта на този жанр, а именно Любомир Пипков . Преди всичко тя се спира на кратки биографични сведения за композитора от гледна точка на съществените влияния,“ облъчили“ самобитния му стил почерк. Задълбочено и с разбиране, авторката откроява значимостта на Пол Дюка, Надя Боланже и Ивон Лефевюр, незабравимата творческа лаборатория, каквато е Париж по това време и най-вече, рано проявилата се художествена интуиция към дълбоките пластове на „националното“.

Дима Димитрова разглежда операта „Антигона 43“, като я ситуира сред целокупното творческо дело на Пипков. Отнасяйки я към най-значителните му произведения (симфониите, 3-ти струнен квартет и др.), докторантката фиксира мястото ѝ като последното мащабно произведение на композитора. На стр. 14 тя заявява: „Антигона 43“ е монументална съвременна творба на основата на великата древногръцка класика, свързвайки мит и модерност, класика и фолклор, минало и настояще, вечно и преходно“. За да докаже своята теза Дима Димитрова проследява трансформациите на древната легенда през вековете, през религиозните доктрини, през идеологиите, през интерпретациите на много и различни творци. Трябва да се отбележи задълбоченото разбиране на докторантката за съществените белези на древногръцката класическа литература и специално за едноименната трагедия на Софокъл. Този анализ за Дима е необходимата отправна точка към „модерността“ на „Пипковата Антигона“. Героинята от операта запазва етичното послание на своя древногръцки първообраз, макар и пренесено в съвършено различен историко-социален контекст.

Силно съм впечатлена от ерудирания прочит, който докторантката демонстрира относно музикално- драматургичните характеристики на „Антигона 43“. Тя проследява оперното действие не само чрез музикално- психологическите белези на основните

герои, но и чрез хоровите интермедии, цветовата палитра на оркестровите интерлюдии, спецификата на словесно- ритмичната акцентуация , характеризираща езика на „късния Пипков“.

Във **Втора глава** на дисертационния труд Дима Димитрова се спира върху музикално- сценичното дело на Марин Големинов и неговата опера „Зографът Захарий“. И тук авторката на труда използва аналогичен подход (както с представянето на „Антигона 43“) за да разкрие основните стилови характеристики в творчеството на композитора и мястото на „Зографът“ сред богатото художествено наследство на Големинов. Отново иде реч за живителното влияние на френската столица и нейните музикални „корифеи“ върху формиране художествените възгледи на композитора. Дима Димитрова отбелязва, как стимулиран да твори свободно и без да подражава, той запазва афинитета си към архаичните корени на българското музикално наследство до последните си опуси.

Що се отнася до литературния първоизточник, Дима Димитрова дава изчерпателни сведения за него и неговия автор. Това е монодрамата на Павел Спасов „Греховната любов на Зографа Захарий“, създадена за големия български актьор Спас Джонев. Сюжетът грабва Марин Големинов със силата на своята прекомерна комплицираност и дълбок народностен дух. Тук Дима с вдъхновение анализира сложнопреплитащите се сюжетни линии: противопоставяне на старовремие и иновативност, на схоластично занаятчийство и свободен творчески дух, на добродетел и греховност и още други. Според нея: „... Големинов съобразява драматургията на творбата с характера на първоизточника, придава и по- дълбока автентичност, а вокалната линия на произведението влиза в хармоничен и тембров съюз с оркестровата част от партитурата, т.е. те са мислени „нацяло“. В този смисъл, оркестърът тук е много по-действен в драматургично отношение“.(стр. 77) Видно е, че докторантката навлиза дълбоко не само в психологията на драматургичното действие, но и в неговия музикален еквивалент, изхождайки от известната истина, че Големинов е майстор на оркестровото писмо в типичния си афористичен стил. Той използва материал от архаичните езически пластове ,като го вплита в изящната оркестрация на операта.

След информацията за трите постановки на „ Зографът Захарий“, Дима Димитрова прави ясно обобщение на основните си тези, относно един от ярките оперни шедеври в българската музикална литература.

Трета глава на дисертационния труд е посветена на операта „Майстори“ от Парашкев Хаджиев. Авторката на дисертацията започва с категорична констатация: „Парашкев Хаджиев е все още ненадминатият майстор на българската опера“. След богатото си музикално образование, получено в София, Виена, Берлин и Прага, завръщайки се в България, той веднага „заблестява“ като една от основните фигури в музикалния живот на страната. Тук Дима насочва вниманието си върху отличителните характеристики в композиционния стил на Хаджиев: мелодичен дар, близост с народностното звучене, лирична обогатеност на музикалния език, предпочитание към напевност пред речитативност на интонациите, подчертан афинитет към оперния жанр. Като се прибави колосалното му педагогическо дело, се оформя виждането за изключителност на творческото присъствие.

Що се отнася до литературната основа на разглежданото оперно заглавие „Майстори“ от Парашкев Хаджиев, то докторантката я определя като нов етап в българската драматургия между двете войни. Постановката на пиесата в Народния театър през 1927г, създава небивал интерес към нейния автор- писателя, драматург и преводач Рачо Стоянов.

За пореден път Дима Димитрова показва отлично разбиране водещите структурни елементи на драматургичната творба. Задълбочено са представени основната идея и галерията от битово-психологически образни типажки. Бих искала да отлича анализите на докторантката, свързани с разкриването на главните образи и напластените в действието смислово – етични нива на възприятие, като много правдиви и последователни. Езикът на Дима в тази част от разработката става ярък и внушителен, обогатен от емоционално съпричастие към героите и техния конфликтен триъгълник. „Парашкев Хаджиев – пише тя – прави прочит на образите, взаимствани от Рачо Стоянов, като се стреми да улови съкровени им вътрешни енергии и напрежения, като ги предава както в либретото, така и в звученето на оркестъра. Композиторът създава нов за българската школа образец на камерна опера“. (стр.105)

Като се спира върху музикалния език на „Майстори“, докторантката прави няколко съществени извода:

-Парашкев Хаджиев не използва фолклорни интонации, но успява да изгради българска атмосфера, типичен национален облик на интонационната среда

-психологическите състояния, емоционалния облик на героите са изградени с изключителен професионализъм и само на базата на музикалната изразителност

- в тази опера ансамбловите сцени са заместени от музикални диалози, а границите между традиционните оперни номера са изгладени чрез изграждане на единен интонационен поток

-Музикалните образи се постигат чрез нарастваща роля на мелодичния речитатив, в който липсват остри интонации и ритмично разнообразие

-нараства ролята на оркестъра, който се превръща в обединяващ музикално-психологически елемент, загубвайки до голяма степен своята самостоятелност

Както в предходните две глави , Дима Димитрова дава информация за постановките на „Майстори“ в страната. Адмирации заслужава табличната прегледност и изчерпателност.

В Заключението на Дисертационния труд са изведени основни изводи и оценки, намерен е обединяващ поглед върху трите оперни заглавия. На тази основа авторката определя съществените **приноси** на изследването, които считам за правдиви и значими. Тук бих искала да подчертая непреходното значение на научния ръководител проф. Павел Герджиков, който не просто е предал историческото знание за престижа на българската оперна традиция, но е изградил основите на задълбочения режисьорски подход и професионалните принципи за творческото сценично претворяване.

Ето защо с убеденост се обръщам към уважаемото жури с предложение да удостои Дима Янкова Димитрова с образователната и научна степен „доктор“.

27.02. 2022г.

Пловдив

Изготвил становището:

доц. д-р Зорница Петрова